

СЕКЦІЯ 5. РОЛЬ ІНТЕГРАЦІЇ ОСВІТИ, НАУКИ, ВИРОБНИЦТВА І ВЛАДИ У СТАНОВЛЕННІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ КРАЇНИ

УДК 371.388

ДУАЛЬНА ОСВІТА ЯК СИСТЕМА ІНТЕГРАЦІЇ ОСВІТИ І ВИРОБНИЦТВА

Бацуровська І. В., д-р пед. наук, професор
e-mail: batsurovska_ilona@outlook.com

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. В контексті даної роботи представлено особливості дуальної освіти як системи інтеграції освіти і виробництва, що забезпечує плавне входження у трудову діяльність, без неминучого інших форм навчання стресу, викликаного недоліком інформації та слабкої практичної підготовки. Зазначено, що дуальна система освіти передбачає поєднання навчання із періодами виробничої діяльності. Виділено переваги та недоліки означеної системи освіти.

Ключові слова: дуальна освіта, освіта на виробництві, інтеграція освіти і виробництва.

Дуальна освіта, згідно з практикою європейської системи освіти, є продуктом взаємодії освітніх організацій та роботодавців щодо успішної професійної та соціальної адаптації майбутнього фахівця. У знаменитій праці «Дослідження про природу і причини багатства народів» (1776) Адам Сміт підкреслював, що системи учнівства і наставництва в дуальному навчанні необхідно вважати традиційними методами професійного навчання на робочому місці, так як, працюючи поряд з майстром, молоді робітники вивчали ази професії [4].

Щоб реалізувати дуальні процеси в освіті практично, підприємство, якому потрібні фахівці, укладає договір з освітньою організацією. Також укладається договір між здобувачем освіти та роботодавцем та тристоронній договір між здобувачем, роботодавцем та освітньою організацією. У договорах мають бути прописані всі обов'язки сторін та фінансові умови. Відбір здобувачем для практики під час дуальної освіти проходить, як правило, на першому курсі (іноді пізніше) за підсумками співбесід або практичних завдань [1;2]. Критерії відбору затверджуються заздалегідь підприємством та освітньою організацією та озвучуються здобувачам та їхнім батькам.

Для якісної організації дуальної освіти необхідно, щоб теоретична база була прив'язана до прикладів реальної практики та практичних завдань, а також було забезпечено занурення здобувачів у професійну діяльність у період проходження практики на виробництві. Кількість часу на освоєння теоретичних знань та практичних навичок має не перевищувати 40 годин на тиждень. Рекомендоване відсоткове співвідношення теоретичного та практичного

навчання при дуальній підготовці має бути не більше як 20-25% теорії та не менш як 80-75% практики. Пріоритет дуальної освіти як системи інтеграції освіти і виробництва навчання полягає в тому, щоб випускник мав усі необхідні компетенції для якісної та успішної роботи.

Дуальна система освіти передбачає поєднання навчання із періодами виробничої діяльності. Майбутній фахівець навчається у двох організаціях, де, з одного боку, здобуває освіту в освітній організації (вона дає теоретичні знання), а з іншого – на навчальному підприємстві, де виробляються необхідні для цього компетенції. Обидві організації є партнерами один до одного. Дуже важливо, що молоді фахівці, які поєднують навчання із виробничою діяльністю, залишаються працювати на навчальному підприємстві. Загальновизнаним лідером у справі організації дуального навчання вважається Німеччина, де система професійної освіти відрізняється розвиненим інститутом наставництва, практико-орієнтованим навчанням та активною участю бізнесу у підготовці кадрів. Досвід цієї країни є взірцем для всього Європейського Союзу [3;4].

Можна виділити такі переваги та недоліки дуальної моделі. До переваг системи ми відносимо:

1. Практична частина проводиться на підприємствах, а не лише у майстернях та на полігонах освітніх організацій;

2. Зміст робочих програм узгоджено між освітньою організацією та роботодавцями;

3. Між освітньою організацією та підприємством можуть виникати та розвиватися тісні відносини;

4. При працевлаштуванні можливе негайне застосування набутих знань;

5. Постійне чергування навчання в освітній організації та на підприємстві сприяють кращій мотивації та виробничий процес сильно не переривається;

6. Гарантує ясні та однозначні описи професії, а також уніфікований рівень підготовки.

Недоліки дуальної системи:

1. З мотивацією навчання для підприємства може знижуватися якість освіти;

2. Робочі програми який завжди узгоджені з сезонної послідовністю виконуваних робіт з виробництва;

3. Освітня організація який завжди може вчасно подати необхідний підприємствам навчальний матеріал;

4. Недостатня готовність підприємств до навчання — внаслідок цього відсутність навчальних місць на виробництві.

Таким чином, дуальна освіта як система інтеграції освіти і виробництва забезпечує плавне входження у трудову діяльність, без неминучого інших форм навчання стресу, викликаного недоліком інформації та слабкої практичної підготовки. Воно дозволяє навчитися виконувати конкретні трудові обов'язки, розвиває вміння працювати у колективі, формує професійну компетентність і відповідальність. Дуальна освіта реалізовує механізми взаємодії освітніх організацій та підприємств шляхом впливу на збалансування попиту та пропозиції робочої сили дозволяє підвищувати якість підготовки кадрів,

покращує ситуацію з працевлаштуванням та зайнятістю здобувачів. Дуальна освіта як найважливіший компонент цього механізму сприяє освоєнню випускником професійних компетенцій, формуванню активної життєвої позиції та становленню відповідальної особистості, здатної до продуктивної праці.

Список використаних джерел:

1. Досвід дуального навчання у Німеччині / Акредитація освіти. URL: http://www.akv.ua/opyt_dualno.html (дата звернення 21.02.2023).
2. Дуальна модель навчання як основа механізму взаємодії освітніх установ та підприємств / Заочні електронні конференції. URL: <http://econf.rae.ru/pdf/2014/09/3687.pdf> (дата звернення 21.01.2016).
3. Дуальна система професійного навчання у Німеччині // Інститут регіональної кадрової політики. URL: <http://irkrp31.ua/dual/file/inter/pdf> (дата звернення 21.01.2016).
4. Сміт А. Дослідження про природу та причини багатства народів. М.: Ексмо, 2007. Серія: Антологія економічної думки. 960 с.

Abstract. In the context of this work, the features of dual education are presented as a system of integration of education and production, which ensures a smooth entry into labor without the inevitable stress of other forms of education caused by a lack of information and weak practical training. It is noted that the dual system of education involves a combination of training with periods of production activity. Advantages and disadvantages of the specified education system are highlighted.

Keywords: dual education, education at work, integration of education and production.

УДК 327:070 (091) «18»

ПРЕСА ОСТАННЬОЇ ТРЕТИНИ ХІХ СТ. ЯК ВАГОМИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ

Березовська Т. В., канд. істор. наук, доцент
e-mail: berezovskatetyana58@gmail.com

Миколаївського національного аграрного університету

Анотація. У статті розкрито проблеми формування громадської думки на прикладі відображення політичної кризи в Болгарії в 1887 р. на сторінках консервативної і ліберальної європейської преси.

Ключові слова: громадська думка, політична криза, ліберальна та консервативна преса.

Деякі століття вирують в світі інформаційні війни. І що дивовижно, їхня гострота не лише не зникла, а, навпаки, активізувалася. Це можна пояснити глобалізацією інформаційних процесів, бурхливим розвитком і пануванням інформаційних технологій. Все це дозволяє політикам експлуатувати інформаційний простір, а також процес взаємодії масових комунікацій та їх аудиторій.

Преса завжди відігравала і відіграє величезну роль в житті цивілізованого суспільства. Це і джерело інформації, і засіб формування громадської думки, і